

Regeringens proposition

1978/79: 133

om organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård samt personalutbildning och personaladministrativ konsultation m. m. inom statsförvaltningen

beslutad den 8 mars 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

MARIANNE WAHLBERG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I prop. 1977/78: 157 om organisation av statsförvaltningens centrala arbetsgivarfunktion anmäldes fortsatt utredningsarbete om vissa organisatoriska frågor. Detta utredningsarbete är nu slutfört. Förslag föreläggs riksdagen i denna proposition.

I propositionen föreslås att en ny myndighet för personalutbildning och personaladministration inrättas fr. o. m. den 1 juli 1979. Den nya myndigheten bör bl. a. producera och distribuera generell personalutbildning och bistå myndigheterna med konsultation i personaladministrativa frågor. Den nya myndigheten bör i första hand byggas upp av nuvarande statens personalutbildningsnämnd (PUN) och vissa delar av statens personalnämnd (SPN). Verksamheten bör i huvudsak finansieras med avgifter. PUN och SPN föreslås upphöra vid utgången av juni 1979.

I propositionen föreslås vidare att riksdagen godkänner det avtal som slutits den 19 februari 1979 mellan statens arbetsgivarverk (SAV) och de statsanställdas huvudorganisationer om riktlinjer för organisation m. m. för statlig företagshälsovård. Enligt avtalet skall ett nytt organ, benämnt Statshälsan, inrättas gemensamt av de statliga arbetsmarknadsparterna. Statshälsan skall svara för företagshälsovård för de statsanställda. Avtalet innebär vidare en snabbare utbyggnadstakt av den statliga företagshälsovården. Den nuvarande organisationen för statlig företagshälsovård bör upphöra när Statshälsan påbörjar sin verksamhet.

Vidare föreslås att riksdagen godkänner nytt avtal om statens arbetsmiljönämnd (SAN) som slutits samma dag mellan SAV och de statsanställdas huvudorganisationer. SAN övertar bl. a. nuvarande SAN:s uppgifter och får därtill vissa nya uppgifter inom det statliga arbetsmiljöområdet.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-03-08

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Wirtén, Huss, Rodhe, Wahlberg, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, Cars, Gabriel Romanus, Tham

Föredragande: statsrådet Wahlberg

Proposition om organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård samt personalutbildning och personaladministrativ konsultation m. m. inom statsförvaltningen

1 Inledning

Enligt beslut av riksdagen (prop. 1977/78: 157, AU 1977/78: 39, rskr 1977/78: 358) har fr. o. m. den 1 januari 1979 inrättats en ny myndighet, statens arbetsgivarverk (SAV), för att som central myndighet företräda staten som arbetsgivare. Verket har också bl. a. samordningsansvar för den statliga arbetsgivarpolitiken.

Riksdagen bemyndigade vidare regeringen att vid tidpunkt som regeringen bestämmer inrätta en central myndighet, statens arbetsmarknadsnämnd, för arbetsmarknadsfrågor inom statsförvaltningen.

Underlag för regeringens förslag i ärendet var bl. a. det av utredningen (B 1977: 4) om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område avlämnade betänkandet (Ds B 1977: 9) Staten som arbetsgivare — principförslag till organisation och arbetsformer jämte de remissyttranden som har avgivits över betänkandet.

I propositionen 1977/78: 157 anmäldes vidare att utredning pågick om dels arbetsmiljöfrågornas organisation centralt, dels fortsatt organisation för personalutbildning och personaladministrativ konsultation och därmed sammanhängande utvecklingsarbete och dels samordning av viss regional verksamhet, bl. a. avseende den statliga företagshälsovården och statens personalnämnds (SPN) regionala organisation.

Detta utredningsarbete är nu slutfört. Förslag i dessa frågor bör nu föreläggas riksdagen.

Utredningsarbetet har bedrivits av en arbetsgrupp inom budgetdepartementet i nära kontakt med de statsanställdas huvudorganisationer. Arbetsgruppen har redovisat resultatet av utredningsarbetet i promemo-

rian (Ds B 1978: 11) Organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård, personalutbildning m. m. inom statsförvaltningen. En sammanfattning av promemorians förslag i de delar som är av betydelse för förslagen i denna proposition redovisas i bilaga 1.

Uppgifter, ställning, verksamhet, organisation m. m. för de myndigheter och andra organ som f. n. har ansvar inom de verksamhetsområden som har behandlats i utredningsarbetet har redovisats i de nämnda betänkandena.

Utredningsarbetet har anpassats till de förutsättningar som gäller, bl. a. i arbetsrättsligt hänseende, för olika delar av de verksamhetsområden som har setts över. När det gäller *arbetsmiljöfrågorna* inom statsförvaltningen finns kollektivavtal som även berör vissa organisatoriska frågor. I promemorian har förslag till ny organisation för handläggningen av arbetsmiljöfrågorna inom statsförvaltningen med hänsyn härtill presenterats i form av underlag för överenskommelse mellan parterna.

SAV och de statsanställdas huvudorganisationer har den 19 februari 1979 — under förbehåll om regeringens godkännande — slutit avtal om riktlinjer för organisation m. m. för statlig företagshälsovård. Avtalet redovisas i bilaga 2.

Parterna har samma dag slutit ett nytt avtal om statens arbetsmiljönämnd (SAN). Detta ersätter avtalet den 30 november 1972, som reglerar uppgifter m. m. för nuvarande statens arbetsmiljönämnd. Det nya avtalet redovisas i bilaga 3.

Arbetsgruppens förslag till framtida organisation för *personalutbildning och viss annan personaladministration* och därmed sammanhängande utvecklingsarbete ansluter i hög grad till de förslag som lämnades av utredningen om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område.

Förslagen om samordning av den *regionala verksamheten* och ledningen av denna verksamhet är i allt väsentligt en ren konsekvens av den centrala organisationen för de olika verksamhetsområden som behandlas i promemorian.

Betänkandet Staten som arbetsgivare — principförslag till organisation och arbetsformer remissbehandlades i sedvanlig ordning. Remissutslaget redovisades i prop. 1977/78: 157. De förslag till myndighetsorganisation som presenteras i departementspromemorian är i allt väsentligt en bearbetning av förslagen i betänkandet. Någon ytterligare remissbehandling har därför inte ansetts nödvändig.

2 Föredragandens överväganden

Utvidgningen av statstjänstemännens förhandlingsrätt och de ökade möjligheterna till kollektivavtalsreglering har väsentligt påverkat förut-

sättningarna för de myndigheter som centralt inom statsförvaltningen har uppgifter av betydelse för förhållandet mellan staten som arbetsgivare och de statsanställda. Medbestämmandereformen har medfört att formerna för de statsanställdas inflytande har ändrats. Det medbestämmandeavtal för det statliga arbetstagarområdet (MBA-S) som har slutits mellan dåvarande statens avtalsverk och de statsanställdas huvudorganisationer visar att förhandlingar och avtal — och inte medbestämmande genom partssammansatta beslutsgrupper — blir den dominerande medbestämmandereformen inom statsförvaltningen.

För att möta de nya krav som ställs med anledning av de olika reformerna inom arbetsrättens område har regeringen tidigare i prop. 1977/78: 157 lämnat förslag till ny organisation för statsförvaltningens centrala arbetsgivarfunktion. Dessa förslag har godkänts av riksdagen (AU 1977/78: 39, rskr 1977/78: 358). Förslagen innebar bl. a. att två nya myndigheter skulle inrättas, nämligen SAV och statens arbetsmarknadsnämnd. Underlag för regeringens förslag var bl. a. det av utredningen om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område avgivna betänkandet Staten som arbetsgivare — principförslag till organisation och arbetsformer.

De centrala arbetsuppgifterna i anslutning till partsrollen som arbetsgivare har fr. o. m. den 1 januari 1979 samlats till SAV. Verket skall samordna den statliga arbetsgivarpolitiken. Annan myndighet som företräder staten som arbetsgivare skall därför samråda med SAV innan den utfärdar sådana föreskrifter som rör förhållandet mellan staten och dess arbetstagare och som skall gälla utanför den myndigheten eller dess underlydande organ.

Behovet av att samordna den reglering som sker i författning och avtal bedömdes vara särskilt framträdande inom det personaladministrativa området. SPN:s instruktionsenliga uppgift att utfärda anvisningar och riktlinjer inom det personaladministrativa området har därför överförts till SAV.

Genom riksdagens beslut bemyndigades regeringen att inrätta arbetsmarknadsnämnden vid tidpunkt som regeringen bestämmer.

Arbetsmarknadsnämnden skall översiktligt följa utvecklingen av personalbehovet inom statsförvaltningen och fortlöpande medverka vid omlokalisering och i andra strukturpåverkande frågor. Nämndens uppgifter omfattar vidare bl. a. vissa omplaceringsinsatser, insatser för att främja anställning av grupper med svårigheter på arbetsmarknaden samt vissa personalsociala insatser.

Nämnden skall i första hand byggas upp med resurser från SPN. Det ankommer på regeringen att närmare besluta om nämndens uppgifter och organisation.

De förslag som jag redovisar i det följande bör ses mot bakgrund av de förändringar som jag nu har berört.

I den nämnda propositionen anmälde föredragande statsrådet att organisationen för vissa verksamhetsområden av betydelse för förhållandet mellan staten som arbetsgivare och de statsanställda borde utredas vidare. Det gällde dels frågan om arbetsmiljöfrågornas organisation centralt, dels frågan om fortsatt organisation för personalutbildning och personaladministrativ konsultation m. m. och dels frågan om samordning av viss regional verksamhet, avseende bl. a. företagshälsovården och SPN:s regionkontor.

Utredningsarbetet har bedrivits av en arbetsgrupp inom budgetdepartementet i nära kontakt med de statsanställdas huvudorganisationer. Arbetsgruppen har redovisat resultatet av sitt arbete i departementspromemorian Organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård, personalutbildning, m. m. inom statsförvaltningen.

Jag behandlar först förslaget till ny organisation inom arbetsmiljöområdet.

Den tidigare nämnda utredningen om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område påpekade i sitt betänkande att flera myndigheter och organ hade uppgifter inom arbetsmiljöområdet på den statliga arbetsmarknaden. Det gällde bl. a. SPN, dåvarande statens avtalsverk, företagshälsovårdsorganisationen och SAN. Arbetsfördelningen var särskilt oklar mellan SPN och SAN.

SAN är en av parterna gemensamt inrättad nämnd för arbetsmiljöfrågor (jfr prop. 1973: 1 bil 2, p. 4). Dess uppgifter är reglerade i det s. k. trygghetsavtalet från år 1972. Sedan dess har synen på arbetsmiljöfrågorna i vissa avseenden ändrats. Begreppet arbetsmiljö har givits en vidare innebörd. Detta har kommit till uttryck i arbetsmiljölagen (1977: 1160), där det fastslås att arbetsgivare och arbetstagare skall samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö. Det ter sig mot denna bakgrund naturligt att parterna gemensamt har övervägt de eventuella ändringar i SAN:s uppgifter, ställning m. m. som har ansetts behövliga.

Parterna på den statliga arbetsmarknaden har den 19 februari 1979 slutit nytt avtal om SAN. Avtalet, som förutsätter regeringens godkännande, gäller fr. o. m. den 1 juli 1979. Samtidigt upphör nu gällande avtal om SAN att gälla.

Enligt det nya avtalet, som återges i bilaga 3, skall SAN:s huvuduppgift vara att främja utveckling och övergripande samordning av arbetsmiljöverksamhet, inbegripet företagshälsovård, inom statsförvaltningen. Nämnden övertar nuvarande SAN:s uppgifter. Därtill kommer bl. a. att SAN enligt det nya avtalet skall utfärda anvisningar för tillämpning av kollektivavtal inom arbetsmiljöområdet, om parterna i avtalet är ense om anvisningarna, samt i övrigt utfärda allmänna riktlinjer inom arbetsmiljöområdet varom parterna i avtalet är ense.

SAN består av 16 ledamöter varav SAV utser åtta och de statsanställdas huvudorganisationer åtta. Vid nämnden skall finnas ett beredningsutskott för att förbereda ärenden inför nämnden.

De centrala partsfunktionerna på arbetsgivarsidan inom arbetsmiljöområdet bör självfallet även i fortsättningen åligga SAV. Jag vill i detta sammanhang även nämna att jag i denna proposition kommer att föreslå en ny myndighet för personalutbildning och personaladministration som bl. a. förutsätts genomföra arbetsmiljöutbildning med SAN som fackansvarigt organ.

Jag anser med hänvisning till vad jag nu har sagt att arbetsmiljöfrågorna på central nivå i statsförvaltningen har fått en god organisatorisk lösning. Jag anser därför inte att det finns behov av någon ytterligare central instans med ansvar för arbetsmiljöfrågorna i statsförvaltningen.

Regeringen bör därför hemställa att riksdagen godkänner avtalet och bemyndigar regeringen att besluta om nödvändiga övergångsarrangeringar.

Det förutsätts i avtalet att den administration som behövs för nämndens verksamhet skall tillhandahållas av arbetsgivaren. Jag vill i sammanhanget erinra om att kansliresurser för nuvarande SAN tillhandahålls av SAV och att viss del av det i årets budgetproposition under åttonde huvudtiteln uppförda anslaget Statens arbetsgivarverk avser kostnader för nuvarande SAN:s kansli. Jag finner det naturligt att SAV även i fortsättningen tillhandahåller erforderliga kansliresurser.

Jag övergår nu till att behandla frågan om organisation för företagshälsovård för de statsanställda.

I budgetpropositionen 1976 (prop. 1975/76: 100 bil. 2, p. 6, InU 1975/76: 34, rskr 1975/76: 168) gjordes vissa principiella ställningstaganden om utformning av den statliga företagshälsovården. Föredragande statsrådet framhöll bl. a. att det var väsentligt att de anställda fick ett inflytande över företagshälsovården. Företagshälsovården skulle omfatta en medicinsk, en teknisk och en personalsocial del. Behovet av samplanering av den statliga företagshälsovården med i första hand kommuner och landsting borde beaktas.

Föredragande statsrådet förutsatte att frågan om bl. a. riktlinjer för företagshälsovårdens inriktning och innehåll skulle regleras i avtal mellan de centrala parterna på den statliga arbetsmarknaden. Ett sådant avtal slöts i maj 1976.

Jag anser att de nu redovisade principiella ställningstagandena bör ligga till grund för verksamheten även i fortsättningen. Företagshälsovården bör vidare liksom f. n. hållas organisatoriskt skild från de myndigheter som betjänas. Detta innebär självfallet inte heller i fortsättningen någon inskränkning i vad som åligger myndigheterna enligt författning eller avtal. Verksamheten bör liksom nu i första hand inriktas på att biträda myndigheter inklusive affärsdrivande verk m. fl. vid planering och genomförande av åtgärder som syftar till att förebygga fysisk och psykisk ohälsa.

I propositionen redovisades även förslag till organisation för företags-

hälsovården. Verksamheten borde bedrivas inom ramen för självständigt organiserade enheter (företagshälsocentraler). Beslutanderätt i frågor om planering och drift av verksamheten borde ligga hos särskilda partsammansatta hälsoråd.

Den nuvarande organisationen har i huvudsak följande utformning:

Inom region där SPN har regionkontor finns ett regionalt hälsoråd. Detta har till främsta uppgift att planera och samordna uppbyggnaden av den statliga hälsovården inom regionen. Det skall pröva behovet av företagshälsocentraler och organisera sådana i mån av tillgång på medel. För närvarande finns åtta regionala hälsoråd. Dessa är självständiga myndigheter direkt under regeringen.

Under de regionala hälsoråden lyder regionala hälsocentraler. Dessa skall bl. a. tillgodose de mest omedelbara behoven av företagshälsovård inom regionen.

Övrig företagshälsovård bedrivs vid lokala hälsocentraler. För planering och ledning av deras verksamhet finns lokala hälsoråd. Också de lokala hälsoråden är självständiga myndigheter. I budgetfrågor är de dock underordnade regionalt hälsoråd.

S. k. särskilda hälsoråd svarar för ledning av sådan företagshälsovård vid främst vissa affärsdrivande verk som fanns organiserad innan avtalet om inriktningen av den statliga företagshälsovården slöts år 1976.

Företrädare för de anställda har majoritet bland ledamöterna i hälsoråden.

I den tidigare nämnda departementspromemorian framhölls att den nuvarande ordningen, som alltså innebär att de regionala och lokala hälsoråden alla är självständiga myndigheter, är förenad med vissa olägenheter. Jag delar denna bedömning. Allteftersom företagshälsovården byggs ut kommer också de olika samordningsproblemen att öka.

Uppdelningen på många små organ utan någon samordnande central funktion har bl. a. varit ett hinder när det gäller att utveckla en ändamålsenlig ekonomi- och personaladministration. Hälsoråden och hälsocentralerna har i dessa sammanhang inte i tillräcklig utsträckning kunnat stödja sig på någon central instans. Avsaknaden av en central samordnande instans har även varit kännbar när det gäller gemensamt resursutnyttjande, upphandling och i andra frågor där stordriftsfördelar står att vinna. Den har också försvårat utvecklandet av gemensamma system för rapportering av arbetsmiljödata om hälsorisker m. m. Kontakter och förhandlingar med rikstäckande organisationer, bl. a. företagshälsovårdsorganisationer inom andra sektorer, har också försvårats.

Enligt nuvarande ordning bestrids kostnaderna för företagshälsovården från ett under åttonde huvudtiteln upptaget s. k. 1 000-kronorsanslag. Regeringen fastställer stat för hälsoråden. Kostnaderna skall slutligt fördelas på de myndigheter, affärsdrivande verk m. fl. som är anslutna till centralerna och belasta dessa myndigheters anslag för sjukvård

(motsv.). Erfarenheterna av det nuvarande systemet har dock visat att kostnadsfördelningen på anslutna myndigheter har medfört betydande administrativa olägenheter.

Det framstår enligt min mening mot denna bakgrund som angeläget att företagshälsovården ges en ny organisation. En ny, bättre samordnad organisation är också enligt min mening en förutsättning för en snabbare utbyggnad av företagshälsovården. En ökad utbyggnadstakt bör nämligen eftersträvas om företagshälsovården inom statsförvaltningen skall kunna nå samma omfattning och standard som företagshälsovården inom vissa andra samhällssektorer. Ett längre planeringsperspektiv är också önskvärt i den fortsatta utbyggnaden.

Som jag redan har nämnt, har de statsanställdas fackliga organisationer ett starkt inflytande över företagshälsovården. Riktlinjerna för företagshälsovården är dessutom reglerade i kollektivavtal. Det har därför trott sig naturligt för mig att parterna på den statliga arbetsmarknaden gemensamt har sökt finna en bättre organisatorisk form för den statliga företagshälsovården.

SAV och de statsanställdas huvudorganisationer har den 19 februari 1979 slutit ett avtal om riktlinjer för organisation m. m. för statlig företagshälsovård. Avtalet återges i sin helhet i bilaga 2. I korthet innebär det att parterna förklarar sig ense att gemensamt inrätta ett organ — Statshälsan — med uppgift att inom ramen för tillgängliga medel svara för företagshälsovård för arbetstagare hos staten. Parterna skall efter särskild utredning bestämma i vilken företagsform verksamheten vid Statshälsan skall bedrivas. Enligt avtalet bör i första hand stiftelseformen prövas.

Verksamheten skall huvudsakligen bedrivas genom lokala företagshälsocentraler. Lokala hälsoråd skall ha inflytande över prioritering och inriktning av den hälsovård som bedrivs vid hälsocentralerna. Verksamheten skall bedrivas i överensstämmelse med det tidigare nämnda avtalet om riktlinjerna för företagshälsovården som parterna slöt år 1976.

Statshälsan skall vidare

- planera och leda uppbyggnaden av och driva den statliga företagshälsovården
- pröva behovet av företagshälsocentraler och organisera sådana
- pröva behovet av och formerna för anslutning av statsanställda till icke-statlig företagshälsovård och i förekommande fall genomföra sådan anslutning samt där så är lämpligt erbjuda anslutning till statlig företagshälsovård för anställda som inte omfattas av avtalet.

Statshälsan skall ledas av en styrelse i vilken arbetstagarorganisationerna utser de flesta ledamöterna. Särskilda regionala företagshälsovårdsgrupper skall vara knutna som rådgivande organ till Statshälsan med uppgift att lämna Statshälsan förslag till beslut i frågor om prioritering och insatser gällande uppbyggnaden av företagshälsovård. Företrä-

dare för arbetsgivare och arbetstagarorganisationer vid berörda myndigheter skall ingå i dessa grupper.

Statshälsans verksamhet skall finansieras genom medel som staten som arbetsgivare ställer till förfogande efter kollektivavtalsförhandling mellan parterna. För det ändamålet bör fr. o. m. budgetåret 1980/81 ett särskilt anslag föras upp i statsbudgeten. Finansieringen skall enligt avtalet grundas på en rullande treårsplan. Den nya finansieringsformen medför att någon kostnadsfördelning på anslutna myndigheter inte längre behövs.

Jag anser att den nya organisation för företagshälsovården som parterna har enats om har stora fördelar framför den nuvarande. De möjligheter till samordning av verksamheten som den erbjuder bör kunna lösa bl. a. de administrativa problem som jag har redovisat.

Den nya finansieringsformen bör enligt min mening underlätta en samordnad och långsiktig uppbyggnad av verksamheten samtidigt som den medför administrativa förenklingar.

Genomförandet av den nya organisationen förutsätter att den företagshälsovårdsorganisation som regleras av förordningen (1976: 556) med instruktion för regionala och lokala hälsoråd (ändrad 1977: 605) avvecklas och att de lokala och regionala hälsoråden upphör. De statliga myndigheternas behov av företagshälsovård bör i stället kunna tillgodoses genom de tjänster som Statshälsan erbjuder. Detsamma gäller den av SPN bedrivna försöksverksamheten med företagshälsovård. Statshälsan bör när dess verksamhet sätts igång kostnadsfritt få överta utrustning och inventarier vid nuvarande regionala och lokala hälsoråd och hälso-centraler samt viss utrustning och vissa inventarier vid SPN. Den företagshälsovård som bedrivs enligt förordningen av den 28 oktober 1976 om särskilda hälsoråd vid vissa statsmyndigheter (bl. a. vissa affärsverk) bör vidare efter beslut av regeringen och i ordning som sägs i avtalet i lämplig organisatorisk form kunna inordnas i Statshälsans verksamhet.

Regeringen bör hemställa att riksdagen godkänner avtalet och inhämta riksdagens bemyndigande att besluta om de anordningar som krävs för övergången till den nya organisationen.

En av parterna gemensamt utsedd arbetsgrupp skall enligt avtalet bl. a. utarbeta förslag till företagsform, stiftelseurkund (motsv.), organisation och arbetsordning för Statshälsan. Enligt vad jag har inhämtat avser parterna att i denna utredning också överväga lokalisering av Statshälsans huvudkontor. Jag förutsätter att parterna härvid beaktar de uttalanden som riksdagen har gjort bl. a. i samband med behandlingen av omlokalisering av viss statlig verksamhet (InU 1971: 15, InU 1973: 22). Det ankommer sedan på parterna att besluta i dessa frågor.

Avsikten är att Statshälsan skall inleda sin verksamhet den 1 juli 1980. Enligt avtalet skall staten som arbetsgivare för drift och utbygg-

nad av verksamheten under budgetåret 1980/81—1982/83 tilldelas Statshälsan 65, 83 resp. 101 miljoner kr.

Med utgångspunkt i prisförhållandena i januari 1979 avses dessa belopp omräknas utifrån förändringar i konsumentprisindex. I beloppen har inte beaktats de kostnader som kan uppkomma när verksamhet, som f. n. bedrivs under särskilda hälsoråd, inordnas i Statshälsans verksamhet. Enligt avtalet kan parterna vidare om särskilda skäl föreligger överväga att göra avsättningar utöver den gällande treårsplanen.

Det är av dessa skäl inte möjligt att f. n. fastslå de exakta anslagsbeloppen. Regeringen bör därför fr. o. m. nästa år i budgetpropositionen årligen återkomma med närmare beräkning av medel för Statshälsan.

Jag övergår nu till att behandla frågan om organisation för personalutbildning och personaladministrativ konsultation och därmed sammanhängande utvecklingsarbete.

De myndigheter som f. n. har arbetsuppgifter inom dessa områden är i första hand statens personalutbildningsnämnd (PUN) och SPN. PUN är centralt organ för statlig personalutbildning i den mån detta inte ankommer på annan myndighet. SPN är central förvaltningsmyndighet för den personaladministrativa verksamheten inom statsförvaltningen och viss statsunderstödd verksamhet.

SPN skall enligt sin instruktion bl. a. svara för utveckling och samordning av personaladministrativ planering. Nämnden skall också bl. a. följa den personaladministrativa verksamheten inom statsförvaltningen, verka för att personaladministrativa frågor inom statsförvaltningen handläggs på ett ändamålsenligt och planmässigt sätt samt biträda myndigheter och enskilda anställda med rådgivning inom sitt verksamhetsområde.

SPN har dessutom vissa uppgifter inom arbetsmiljöområdet. Det gäller bl. a. uppgifterna att svara för utveckling och samordning av personalhälsovård, att främja arbetarskyddsverksamheten inom statsförvaltningen samt att biträda med medicinsk och skyddsteknisk vägledning vid utformningen av statsförvaltningens arbetsplatser. Enligt mina tidigare redovisade ställningstaganden om den centrala arbetsmiljöorganisationen bör de centrala uppgifter på arbetsmiljöområdet varom parterna är ense i fortsättningen åligga SAN.

SPN har dessutom uppgifter som enligt riksdagens tidigare beslut skall föras till statens arbetsmarknadsnämnd. I min fortsatta framställning om SPN:s verksamhet har jag undantagit de av nämndens uppgifter som enligt vad jag nu har sagt bör föras till andra organ.

SPN:s arbetsuppgifter har i huvudsak varit oförändrade sedan nämnden inrättades år 1971. Sedan dess har väsentliga förändringar skett i förutsättningarna för personaladministrationen i statsförvaltningen, bl. a. till följd av reformerna på arbetsrättens område. Inriktning och utformning av myndigheternas personaladministration som tidigare har

varit en ren "partsneutral" expertfråga har nu blivit mer beroende av arbetsmarknadsparterna. Sålunda har flera personaladministrativa delområden reglerats i MBA-S. Möjligheter har också öppnats att på lokal nivå reglera vissa personaladministrativa frågor i avtal. Ytterligare personaladministrativa frågor kan i framtiden väntas bli reglerade i centrala kollektivavtal.

Vidare har, som jag redan har nämnt, SPN:s tidigare normerande verksamhet — dvs. uppgiften att meddela anvisningar för tillämpningen av gällande föreskrifter inom det personaladministrativa området och att meddela allmänna riktlinjer för den personaladministrativa verksamheten — överförts till SAV.

De förändrade förutsättningarna för personaladministrationen i statsförvaltningen har emellertid inte inneburit att myndigheternas behov av service i personaladministrativa frågor skulle ha minskat.

Utredningen om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område behandlade denna fråga. Utredningen konstaterade att lokala medbestämmandeavtal kan komma att förutsätta ett omfattande personaladministrativt utvecklingsarbete hos myndigheterna. Det betonades att det därför var angeläget att myndigheterna har tillgång till kvalificerad rådgivnings- och konsultationsverksamhet för detta arbete.

Föredragande statsrådet delade i prop. 1977/78: 157 bedömningen att myndigheternas behov av stöd i form av utbildning och rådgivning har ökat till följd av arbetsrättsreformerna.

Frågan om personaladministrativ konsultation har även behandlats i departementspromemorian med utgångspunkt i den starkare betoning av partsförhållandena inom statsförvaltningen som har följt av medbestämmandereformen. Där konstateras bl. a. att efterfrågan på konsultation kan komma från flera håll. Dels kan parterna var för sig komma att efterfråga konsultation t. ex. som underlag för lokala avtalsförhandlingar (s. k. partsbunden konsultation), dels kan de lokala parterna gemensamt behöva sådan service, t. ex. vid genomförandet av förändringar som följer av lokalt slutna avtal.

Vid ställningstagande till frågan om inriktningen och organisationen av de delar av SPN:s verksamhetsområde som jag nu avser bör man därför enligt min mening beakta att verksamheten organiseras så att den smidigt kan anpassas till de verkliga behov som finns vid myndigheterna. Den partsbundna konsultationen på arbetsgivarsidan — dvs. rådgivningen till myndigheternas arbetsgivarföreträdare — bör organisatoriskt vara samordnad med andra centrala partsfunktioner. Övrig personaladministrativ konsultation till myndigheterna bör ses som en servicefunktion och bör hållas organisatoriskt skild från normerande verksamhet.

Den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisa-

tion har nyligen utretts. På grundval av bl. a. förslag från utredningen lämnade regeringen vissa förslag i budgetpropositionen 1978. Riksdagen har godkänt förslagen (prop. 1977/78: 100 bil. 11, AU 1977/78: 29, rskr 1977/78: 204).

Besluten har i väsentliga avseenden påverkat PUN:s verksamhet. Jag vill här endast peka på några förändringar:

Större delen av PUN:s verksamhet är numera avgiftsfinansierad. Avsikten är att verksamheten därigenom skall styras av de faktiska behoven hos myndigheterna. Nämndens ställning som serviceorgan för myndigheterna har härigenom gjorts tydligare.

Utvecklingen har vidare medfört att PUN:s verksamhet har förskjutits i riktning från mer traditionell kursverksamhet till produktion och distribution av studiematerial samt rådgivning i utbildningsfrågor (s. k. utbildningskonsultation).

Sambandet mellan personalutbildning och personaladministrativ konsultation behandlades av utredningen om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område. Utredningen fann att det fanns starka samband mellan SPN:s konsultverksamhet och den verksamhet som PUN bedriver i syfte att bl. a. stödja myndigheternas personalutbildning.

Utredningen föreslog därför att SPN:s myndighetsstödjande konsulterande verksamhet inom det personaladministrativa området — och det därtill knutna utvecklingsarbetet — skulle sammanföras med PUN:s verksamhet till ett nytt statligt institut för personaladministration och personalutveckling.

Förslaget om det nya institutet behandlades i prop. 1977/78: 157. Föredragande statsrådet fann en sådan organisatorisk samordning väl värd att pröva men ansåg att frågan borde utredas vidare. Det fortsatta utredningsarbetet, som i huvudsak har varit en bearbetning av det tidigare remissbehandlade förslaget, har redovisats i departementspromemorian. Där konstateras att SPN:s verksamhet inom området för personaladministrativ utveckling, rådgivning och konsultation i ökad utsträckning bedrivs genom stöd till myndighetsanpassade utvecklingsprojekt och produktion av utbildningsmaterial, medverkan i utbildning samt genom fortlöpande rådgivning, främst genom regionkontorens försorg.

I promemorian påpekas vidare att PUN:s verksamhet i ökad omfattning har inriktats mot stöd åt myndigheternas egen utbildningsverksamhet främst genom utbildning av utbildare och handledare, och mot ökad konsultation och rådgivning bl. a. i frågor som rör utbildningsplanering.

Enligt promemorian är det uppenbart att den myndighetsstödjande verksamhet som SPN bedriver genom konsultation, rådgivning m. m. och utvecklingsverksamheten i anslutning härtill till sin inriktning och

delvis till sitt innehåll har betydande likheter med den verksamhet som PUN bedriver. Övervägande skäl talar därför för en organisatorisk samordning. I båda fallen är målet att främja effektiviteten i statsförvaltningen. I båda fallen används såväl utbildning som konsultation och rådgivning för att föra ut kunskaper och erfarenheter.

Genom att större delen av PUN:s nuvarande verksamhet är avgiftsfinansierad kommer verksamhetens inriktning i ökad utsträckning att styras av myndigheternas faktiska behov samtidigt som verksamhetens omfattning och organisation kan anpassas till efterfrågan. Samma betraktelsesätt kan enligt promemorian tillämpas i fråga om personaladministrativ konsultation. Beroende på svårigheter att i dag bedöma efterfrågan på sådan konsultation bör den nuvarande finansieringsformen behållas övergångsvis. Enligt promemorian bör det dock eftersträvas att all icke partsbunden personaladministrativ konsultation och därmed sammanhängande utveckling, som berör flera myndigheter, skall finansieras med avgifter så snart de praktiska förutsättningarna föreligger.

Jag delar bedömningen att övervägande skäl talar för en närmare organisatorisk samordning mellan personalutbildning och icke partsbunden konsultation i personaladministrativa frågor. En ny central servicemyndighet för personalutbildning och personaladministration bör därför inrättas. Den bör överta dels de uppgifter som nu åligger PUN, dels de serviceuppgifter som jag har redovisat och som f. n. åligger SPN.

Den nya myndigheten bör producera och distribuera generell personalutbildning med särskild inriktning på administrativa områden. I uppgifterna bör även ingå bl. a. att bistå myndigheterna vid planering och utformning av deras personalutbildning.

Den nya myndigheten bör vidare bistå myndigheterna med konsultation i personaladministrativa frågor.

Planering, utveckling och genomförande av den nya myndighetens verksamhet bör ske efter samråd med fackansvarig myndighet, om sådan finns, enligt de riktlinjer som f. n. gäller för PUN. Riktlinjerna har redovisats i budgetpropositionen 1978 (prop. 1977/78: 100 bil. 11, s. 60). Enligt dessa tillförsäkras de fackansvariga myndigheterna möjligheter att påverka kursutbudet inom sitt fackområde. De har vidare ansvaret för utbildningens sakliga innehåll. Inom arbetsmiljöområdet bör SAN, som jag tidigare har nämnt, vara fackansvarigt organ och ges samma ställning i förhållande till den nya myndigheten som de administrativa fackmyndigheterna.

I uppgifterna för den nya myndigheten bör också ingå att svara för visst utvecklingsarbete. Det gäller bl. a. utvecklingsarbete som behövs för dess utbildnings- och konsultationsverksamhet och som inte bedrivs på annat håll, t. ex. av fackansvariga myndigheter (motsv.). Myndigheten bör också utföra utrednings- och utvecklingsarbete på uppdrag av regeringen.

Rådgivning och utbildning som vänder sig till myndigheternas arbetsgivarföreträdare bör liksom nu ankomma på SAV. SAV bör även ansvara för utvecklingsarbete som är avsett att tjäna som underlag för exempelvis avtals- och normeringsverksamheten. Detta hindrar självfallet inte att den nya myndigheten på uppdrag av SAV bör kunna biträda SAV med service i form av bl. a. expertutredningar och utbildningsinsatser.

Den nya myndigheten bör i första hand byggas upp av nuvarande PUN och vissa delar av SPN. Från SPN:s centrala organisation bör i första hand huvuddelen av avdelningen för utveckling och planering samt delar av enheten för intern administration överföras.

SPN omfattar även en regional organisation bestående av åtta regionkontor, som jag nu övergår till att behandla.

Verksamheten varierar något vid de olika regionkontoren beroende på bl. a. deras ålder och storlek. Allmänt kan dock sägas att SPN:s konsultation till stor del sker genom regionkontorens försorg. Regionkontoren medverkar också i personaladministrativa utvecklingsprojekt vid myndigheterna. De svarar för utbildning för bl. a. rehabiliteringsansvariga, personalchefer, medlemmar av anpassningsgrupper och skoladministratörer. Vid vissa regionkontor dominerar konferenser och seminarier för bl. a. personalfunktionärer.

Huvuddelen av regionkontorens verksamhet faller inom den del av SPN:s verksamhetsområde som enligt mitt förslag kommer att föras till den nya myndigheten. PUN saknar f. n. regional organisation samtidigt som behovet av en sådan har ökat i och med att PUN:s verksamhet har fått ett ökat inslag av konsultation i utbildningsfrågor. Jag finner det av dessa anledningar naturligt att SPN:s regionala organisation inordnas i den nya myndigheten.

Regionkontoren handhar f. n. även vissa individriktade frågor, t. ex. vissa rehabiliteringsärenden. Som en konsekvens av kollektivavtalet om riktlinjer för företagshälsovården från år 1976 bör en del av dessa frågor åligga företagshälsovårdsorganisationen. Det gäller vissa serviceuppgifter såsom information och rådgivning till myndigheter i samband med deras handläggning av individärenden. Under en övergångstid bör regionkontoren behålla sådan verksamhet som ännu inte har kunnat föras över till företagshälsovårdsorganisationen. Det centrala ansvaret för regionkontorens handläggning av dessa frågor bör under denna övergångstid tillkomma statens arbetsmarknadsnämnd.

Sådana individärenden hos regionkontoren som inte är av servicekaraktär bör övertas av arbetsmarknadsnämnden. Det gäller t. ex. beslut om användning av anslaget för lönekostnader vid viss omskolning och omplacering.

Den nya myndigheten för personalutbildning och personaladministration bör ha ställning som centralt serviceorgan för statsmyndigheterna.

Det är, som jag redan har framhållit, därför angeläget att verksamheten inriktas så att den motsvarar myndigheternas behov och efterfrågan. Verksamheten bör därför finansieras genom avgifter.

Det är emellertid f. n. svårt att bedöma efterfrågan på personaladministrativ konsultation. Denna konsultation bör därför övergångsvis finansieras med anslag. Så snart de praktiska förutsättningarna föreligger, bör emellertid den personaladministrativa konsultationen och det därmed sammanhängande utvecklingsarbetet enligt regeringens bestämmande avgiftsfinansieras. Den verksamhet som förs över från nuvarande PUN bör bedrivas enligt samma principer som f. n. gäller för PUN.

Det är angeläget att den nya myndigheten får en organisation som smidigt kan anpassas till efterfrågan på personalutbildning och personaladministrativ konsultation. Handlingsberedskap bör finnas för såväl en ökad som minskad efterfrågan.

Regeringen bör inhämta riksdagens godkännande att inrätta en ny myndighet för personalutbildning och personaladministration enligt vad jag nu har förordat. För chefen för myndigheten bör inrättas en ordinarie tjänst med beteckningen p. Samtidigt bör chefstjänsterna för PUN och SPN dras in. Regeringen bör få besluta om den nya myndighetens namn och närmare avgöra myndighetens uppgifter, organisation m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag har anfört. Jag har för avsikt att föreslå regeringen att tillsätta en särskild organisationskommitté för att förbereda dessa beslut. Kommittén bör även lämna förslag till lokalisering av den nya myndigheten. Regeringen har redan tillsatt en särskild arbetsgrupp för att bl. a. förbereda organisationskommitténs arbete.

När det gäller tidpunkten för inrättande av arbetsmarknadsnämnden och den nya myndigheten för personalutbildning och personaladministration och resurser för deras verksamhet vill jag först hänvisa till vissa ställningstaganden i prop. 1977/78: 157. Det föreslogs där att arbetsmarknadsnämnden organisatoriskt i första hand skulle byggas upp med resurser från SPN. Inrättandet av nämnden skulle dock anstå till dess att ställning kunnat tas också till de frågor som skulle utredas vidare. SPN:s verksamhet skulle därigenom i huvudsak kunna fortsätta till dess att frågorna får en samlad lösning.

Den nya organisatoriska struktur som jag nu har redovisat innebär enligt min mening att de olika organisationsfrågorna har fått en god samlad lösning. Det är angeläget att de nya myndigheterna och organen kan påbörja sin verksamhet så snart som möjligt. Inriktningen bör vara att de nya myndigheterna inrättas den 1 juli 1979.

En konsekvens av mina förslag är att PUN och SPN upphör när de nya myndigheterna inrättas.

Frågan huruvida trygghetsnämnden (TrN) eller delar därav bör inordnas i arbetsmarknadsnämnden skulle enligt föredragande statsrådet i

prop. 1977/78: 157 övervägas av organisationskommittén för arbetsmarknadsnämnden. Beslut kommer på underlag från kommittén att fattas av regeringen.

Kostnaderna för TrN:s kansli belastar f. n. det under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget Statens arbetsgivarverk. Om regeringen beslutar att TrN:s kansli skall flyttas från SAV till arbetsmarknadsnämnden kommer det att medföra en besparing på SAV:s myndighetsanslag. Motsvarande medel bör i så fall tillföras arbetsmarknadsnämnden.

Jag vill här också beröra frågan om kansliresurser för nämnden för vissa omplaceringsfrågor (NOM). I prop. 1971: 29 angående omlokalisering av viss statlig verksamhet föreslogs att en särskild nämnd skulle tillsättas med uppgift att efter kontakt med den anställdes organisation ta ställning till om återopade skäl mot flyttning skulle anses tillräckligt vägande.

NOM:s uppgifter gäller sådan omlokalisering av statlig verksamhet som har beslutats av riksdagen åren 1971 och 1973. Huvuddelen av omlokaliseringen är nu genomförd och NOM:s verksamhet kommer som en följd av detta att avta under de närmaste åren. NOM bör enligt min mening besluta i vissa omplaceringsfrågor enligt nu gällande riktlinjer även efter det att arbetsmarknadsnämnden har inrättats. Med hänsyn till arten av arbetsmarknadsnämndens arbetsuppgifter finner jag det dock lämpligt att NOM:s nuvarande kansliresurser inordnas i arbetsmarknadsnämnden. Härigenom underlättas även den omställning som följer av att NOM:s verksamhet kommer att avta och på sikt upphöra.

Kostnaderna för NOM belastar f. n. det under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget Förberedelser för omlokalisering av statlig verksamhet. Motsvarande medel bör fortsättningsvis ställas till arbetsmarknadsnämndens förfogande och ingå i staten för nämnden.

I årets budgetproposition har regeringen under åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen att för budgetåret 1979/80 *dels* till Statens personalutbildningsnämnd: Förvaltningskostnader anvisa ett förslagsanslag av 3 477 000 kr., *dels* till Statens personalutbildningsnämnd: Uppdragsverksamhet anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr. och *dels* till Statens personalnämnd anvisa ett förslagsanslag av 29 187 000 kr.

Som jag redan har framhållit bör den nya myndigheten för personalutbildning och personaladministration överta PUN:s nuvarande avgiftsfinansierade verksamhet. Inkomster och utgifter för denna verksamhet redovisas f. n. under anslaget Statens personalutbildningsnämnd: Uppdragsverksamhet.

Ett nytt anslag benämnt Personalutbildning och personaladministration: Uppdragsverksamhet bör föras upp i statsbudgeten fr. o. m. budgetåret 1979/80. Anslaget bör föras upp med ett formellt belopp av 1 000 kr. Under anslaget bör redovisas inkomster av och utgifter för *dels* den verksamhet som den nya myndigheten för personalutbildning

och personaladministration övertar från PUN, dels sådan annan uppdragsverksamhet som den nya myndigheten kommer att svara för. Samtidigt bör anslaget Statens personalutbildningsnämnd: Uppdragsverksamhet utgå ur statsbudgeten.

För de anslagsfinansierade delarna av de nya myndigheternas verksamhet bör fr. o. m. nästa budgetår föras upp två nya förslagsanslag med beteckningarna Statens arbetsmarknadsnämnd resp. Personalutbildning och personaladministration: Förvaltningskostnader. Anslagen bör föras upp med formella belopp.

Dessa nya anslag bör i princip inte belastas med högre belopp än vad som har beräknats i budgetpropositionen för den nuvarande verksamheten vid SPN och för den anslagsfinansierade delen av PUN:s verksamhet resp. vad som har beräknats för TrN:s och NOM:s kanslier. De i budgetpropositionen begärda anslagen Statens personalutbildningsnämnd: Förvaltningskostnader och Statens personalnämnd kommer inte att uppvisa någon belastning efter det att de nya myndigheterna har inlett sin verksamhet.

Det bör ankomma på regeringen att med dessa utgångspunkter fastställa stat för arbetsmarknadsnämnden och den nya myndigheten för personalutbildning och personaladministration. Regeringen bör också bemyndigas att besluta om de övergångsordningar i övrigt som krävs för att genomföra de organisationsförändringar som jag nu har föreslagit.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de av mig förordade riktlinjerna för organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård samt personalutbildning och personaladministrativ konsultation m. m. inom statsförvaltningen
2. godkänna att en myndighet för personalutbildning och personaladministration med de uppgifter som jag har angett inrättas den 1 juli 1979
3. godkänna avtalet mellan statens arbetsgivarverk och de statsanställdas huvudorganisationer om riktlinjer för organisation m. m. för statlig företagshälsovård
4. godkänna avtalet mellan statens arbetsgivarverk och de statsanställdas huvudorganisationer om statens arbetsmiljönämnd
5. besluta att statens personalutbildningsnämnd och statens personalnämnd skall upphöra vid utgången av juni 1979

6. besluta att de regionala och lokala hälsoråden skall upphöra vid tidpunkt som regeringen bestämmer
7. bemyndiga regeringen att besluta om kansliorganisation för nämnden för vissa omplaceringsfrågor
8. bemyndiga regeringen att i övrigt vidtaga de övergångsåtgärder och andra åtgärder som behövs för att kunna genomföra de organisationsförändringar som jag har redogjort för
9. bemyndiga regeringen att för chefen för den föreslagna myndigheten för personalutbildning och personaladministration inrätta en ordinarie tjänst med beteckningen p
10. till *Statens arbetsmarknadsnämnd* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.
11. till *Personalutbildning och personaladministration: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.
12. med återkallande av förslaget i prop. 1978/79: 100 bil. 11 att till *Statens personalutbildningsnämnd: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr., till *Personalutbildning och personaladministration: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

*Bilaga 1***Sammanfattning av promemorian (Ds B 1978: 11) Organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård, personalutbildning m. m. inom statsförvaltningen****1. Allmänt**

I promemorian redovisas resultatet av det fortsatta utredningsarbete som aviserades i prop. 1977/78: 157 om organisation av statsförvaltningens centrala arbetsgivarfunktion.

I promemorian har det utredda området delats in i verksamhetsområdena arbetsmiljöfrågor, inbegripet företagshälsovård och personalmål-tidsverksamhet, samt personaladministrativ utveckling, rådgivning, konsultation och personalutbildning. I promemorian redovisas en kartläggning av befintlig verksamhet och förslag till ny organisation för verksamheten inom dessa områden. Vidare redovisas ytterligare kartläggning av verksamheten inom statens arbetsmarknadsnämnds verksamhetsområde och vissa förslag angående bl. a. arbetsmarknadsnämndens lednings- och kontaktorganisation.

Det i promemorian redovisade kartlägningsarbetet har i huvudsak avgränsats till statens personalnämnd (SPN), statens personalutbildningsnämnd (PUN), statens arbetsmiljönämnd (SAN), trygghetsnämnden (TrN) och den statliga företagshälsovårdsorganisationen.

Den fortsatta redogörelsen behandlar bara de delar av promemorian som är av betydelse för de förslag som läggs fram i propositionen.

2. Tidigare utredning

I promemorian erinras inledningsvis om vad utredningen (B 1977: 9) om vissa organisatoriska frågor med anledning av olika reformer inom arbetsrättens område anförde om de områden som behandlas i promemorian.

När det gäller *arbetsmiljöområdet* konstaterade utredningen bl. a. att arbetsfördelningen mellan olika centrala organ f. n. är oklar. SPN, den statliga företagshälsovården och statens avtalsverk (SAV) har alla uppgifter inom området. Utredningen förordade en närmare översyn varvid bl. a. frågan om organisatorisk samordning mellan SAN:s verksamhet och de delar av SPN:s verksamhet som är inriktade mot arbetsmiljöfrågor borde prövas.

Utredningen pekade vidare på samordningsproblem i den *regionala organisationen*. Det gällde arbetsfördelningen mellan verksamheten vid SPN:s regionkontor och verksamheten vid den regionala företagshälsovårdsorganisationen. Personalorganisationernas inflytande över hälsovårdsfrågorna motiverade enligt utredningen att parterna gemensamt borde lösa samordningsproblemen.

Utredningen framhöll även i sitt betänkande att myndigheternas behov av stöd i form av *utbildning, konsultation och rådgivning inom det personaladministrativa området* ökar till följd av arbetsrättsreformerna.

Utredningen visade på det starka samband som råder mellan SPN:s konsultverksamhet och den verksamhet som PUN bedriver i syfte att stödja myndigheternas personalutbildning. Utredningen såg personalutbildningen och den konsulterande verksamheten som sinsemellan komplementära och föreslog därför att SPN:s myndighetsstödjande, konsulterande verksamhet inom det personaladministrativa området och utvecklingen av denna skulle sammanföras med PUN:s verksamhet i ett nytt institut för personaladministration och personalutveckling.

3. Arbetsmiljöfrågor inkl. företagshälsovård

I promemorian erinras att föredragande statsrådet i prop. 1977/78: 157 anförde att medbestämmandereformen har kommit att medföra att formerna för de anställdas inflytande har ändrats. Förhandlingar och avtal torde bli den dominerande medbestämmandereformen inom statsförvaltningen. Detta återspeglas också i medbestämmandeavtalet för det statliga arbetstagarområdet (MBA-S), som bl. a. innehåller möjligheter att i stor utsträckning sluta lokala avtal inom olika medbestämmandeområden.

Arbetsmiljöfrågorna, inkl. företagshälsovården, intar emellertid i vissa avseenden en särställning. I arbetsmiljölagen (1977: 1160) slås fast att arbetsgivare och arbetstagare skall samverka för att åstadkomma en god arbetsmiljö (3 kap. 1 §). Arbetsmiljöfrågorna betraktas således som en icke partsskiljande fråga och parterna förutsätts samverka för att åstadkomma tillfredsställande arbetsförhållanden. Denna syn återspeglas emellertid endast delvis i den nuvarande organisationen inom arbetsmiljöområdet.

I promemorian konstateras att organisationsbilden inom arbetsmiljöområdet i stort är splittrad. Detta försvårar en effektiv verksamhet. Bl. a. behöver företagshälsovården samordnas centralt.

Valet av lämplig organisation för företagshälsovården hänger självfallet också samman med den finansieringsform som skall tillämpas i framtiden.

Av dessa anledningar föreslås i promemorian att de centrala parterna på den statliga arbetsmarknaden bör sluta avtal om organisation m. m. för arbetsmiljöfrågorna inom statsförvaltningen.

Det förutsätts i promemorian att verksamheten inom hälsoråd och hälsocentraler samt ansvaret för sådana utredningar, projekt m. m. inom arbetsmiljöområdet som f. n. bedrivs av SPN övertas av de organ som kan komma att inrättas av parterna gemensamt.

4. Personaladministrativ utveckling, rådgivning, konsultation och personalutbildning

I promemorian diskuteras konsekvenserna av den starkare betoningen av partsförhållandena för bl. a. den personaladministrativa konsultationen och rådgivningen inom statsförvaltningen. Det konstateras att efterfrågan på sådan konsultation kan komma från flera håll. Dels kan parterna var för sig komma att efterfråga konsultation, exempelvis som underlag för lokala avtalsförhandlingar (s. k. partsbunden konsultation), dels kan de lokala parterna gemensamt behöva service bl. a. till följd av träffade avtal.

Ansvar för partsbunden konsultation på arbetsgivarsidan åvilar statens arbetsgivarverk.

Enligt promemorian medför den starkare betoningen av partsförhållandena att personaladministrativ utveckling vid verk och myndigheter i större utsträckning kommer att vara en fråga för parterna tillsammans snarare än en partsneutral expertfråga.

Behovet av partsgemensam rådgivning och konsultation är emellertid svårt att förutse. Myndighet eller myndigheter och de lokala personalorganisationerna tillsammans bör i princip vara oförhindrade att själva välja konsult. Det kan dock vara svårt att finna konsulter med erfarenheter från både statsförvaltningen och det personaladministrativa området.

I promemorian framhålls vidare att den myndighetsstödande verksamhet som SPN bedriver genom konsultation, rådgivning m. m. och utvecklingsverksamheten i anslutning härtill till sin inriktning och delvis till sitt innehåll har betydande likheter med den verksamhet som PUN bedriver. Övervägande skäl talar för en organisatorisk samordning. I båda fallen är målet att främja effektiviteten i statsförvaltningen. I båda fallen används såväl utbildning som konsultation och rådgivning för att föra ut kunskaper och erfarenheter.

Vad gäller finansiering av den personaladministrativa konsultationen sägs i promemorian att man bör eftersträva att icke partsbunden personaladministrativ konsultation och därmed sammanhängande utveckling, som berör flera myndigheter, skall finansieras genom avgifter så snart de praktiska förutsättningarna föreligger.

Mot bakgrund av bl. a. vad som nu har redovisats föreslås i promemorian att SPN:s nuvarande uppgifter inom området för personaladministrativ konsultation och rådgivning samt därmed sammanhängande utvecklingsverksamhet bör sammanföras med PUN:s organisation. I samband härmed bör en ny nämnd inrättas, benämnd nämnden för personaladministration och personalutbildning (PAN).

När det gäller verksamheten vid SPN:s regionkontor konstateras i promemorian att denna dels avser rådgivning och konsultation riktad till myndigheterna, dels individinriktade frågor, exempelvis angående rehabilitering av arbetshandikappade.

Enligt avtalet om riktlinjer för företagshälsovård m. m. skall bl. a. rehabiliterings- och vissa omplaceringsfrågor handläggas inom företagshälsovården. Hälsocentralerna bör alltså ses som ett serviceorgan i individärenden. I promemorian erinras om att om ytterligare insatser erfordras — exempelvis omplacering över myndighetsgränser — bör frågan hänskjutas till arbetsmarknadsnämnden.

Enligt promemorian bör därför verksamheten inom SPN:s nuvarande regionala organisation inriktas mot mer renodlade serviceuppgifter, i första hand utveckling och konsultation inom det personaladministrativa området samt personalutbildning.

Med hänsyn till den framtida utvecklingen av regionkontorens verksamhet föreslås i promemorian att SPN:s nuvarande regionkontor bör överföras till PAN.

Övergångsvis — i avvaktan på att företagshälsovårdsorganisationen är fullt utbyggd — bör den regionala organisationen fortsätta att handlägga omplacerings- och rehabiliteringsfrågor på samma sätt som hittills. Huvudman för denna del av verksamheten bör vara statens arbetsmarknadsnämnd.

Riktlinjer för organisation m. m. för statlig företagshälsovård**Tillämpningsområde**

1 §

Avtalet gäller företagshälsovård för arbetstagare hos staten för vilken avlöningsvillkoren regleras eller brukar regleras mellan statens arbetsgivarverk eller myndighet som arbetsgivarverket bestämmer och part på arbetstagarsidan i detta avtal eller därtill ansluten organisation (motsvarande).

Avtalet gäller inte arbetstagare som är stationerad utomlands och inte heller arbetstagare som avses i 1 kap. 6 § LOA.

Avtalet gäller inte i förhållande till organisation som varken är part i avtalet eller tillhör sådan part.

Inrättande av Statshälsan

2 §

Parterna i detta avtal är ense om att gemensamt inrätta ett organ — Statshälsan — med de huvudsakliga uppgifter som anges i 3 § och i huvudsak den organisation som framgår av 4—8 §§ samt företagshälsovårdsgrupper som rådgivande organ enligt 9 §.

Parterna skall efter särskild utredning som avses i 12 § punkt 1 bestämma i vilken företagsform verksamheten vid Statshälsan skall bedrivas. Härvid bör i första hand stiftelseformen prövas.

Protokollsanteckning till 2 §:

Parterna är ense om att inriktningen bör vara att Statshälsan och företagshälsovårdsgrupperna skall kunna inleda sin verksamhet 1980-07-01.

3 §

Statshälsan skall — inom ramen för de resurser som ställs till förfogande och i den uppbyggnadstakt som Statshälsan beslutar — ha till uppgift att svara för företagshälsovård för arbetstagare hos staten som omfattas av avtalet.

Statshälsan bedriver sin huvudsakliga verksamhet genom lokala företagshälsocentraler.

Verksamheten skall härvid bedrivas i överensstämmelse med det mellan parterna den 10 maj 1976 träffade avtalet om riktlinjer för företagshälsovård m. m. för den statliga sektorn i dess vid varje tidpunkt gällande lydelse eller med avtal som ersätter nämnda avtal.

I enlighet med första stycket skall Statshälsan vidare ha till uppgift att — planera och leda uppbyggnaden och driva den statliga företagshälsovården

— pröva behovet av lokala företagshälsocentraler och organisera sådana

— pröva behovet av och formerna för anslutning till icke-statlig företagshälsovård av anställda som omfattas av avtalet och i förekommande fall genomföra sådan anslutning samt där så är lämpligt erbjuda anslutning till statlig företagshälsovård för anställda som inte omfattas av avtalet.

Protokollsanteckning till 3 §:

Erbjudande som avses här skall i första hand avse anställda med statligt reglerade löne- och anställningsvillkor.

Protokollsanteckning till 1—3 §§:

Parterna har förutsatt att

1) frågor om anställning för arbetstagare hos staten som sysselsätts i arkivarbete löses i enlighet med förslag i prop. 1978/79: 73.

2) frågan om företagshälsovård för arbetstagare som är stationerade utomlands tas upp i samband med förhandling om arbetsmiljöavtal för denna grupp.

3) den organisation för företagshälsovård varom parterna enas i detta avtal skall verka för att anställda vid sådana stiftelser, institut och liknande inrättningar som helt eller delvis finansieras genom statsbidrag efter särskild överenskommelse om bl. a. avgift ansluts till den företagshälsovård som organisationen avser bedriva.

Statshälsans organisation

4 §

Statshälsans verksamhet skall ledas av en styrelse.

Styrelsen skall bestå av sex ledamöter. Av dessa skall arbetstagarorganisationerna utse tre och arbetsgivaren två ledamöter. Dessa utser ytterligare en ledamot som också skall vara Statshälsans chef.

Styrelsen skall utse en av arbetstagarorganisationerna utsedd ledamot att vara ordförande.

För var och en av de ledamöter part utsett skall samma part utse en personlig ersättare.

5 §

Uppgifterna för styrelsen samt regler för styrelsens sammanträden och krav för beslutsförmåga skall meddelas i den stiftelseurkund (motsv.) som upprättas.

6 §

För varje lokal företagshälsocentral skall finnas ett lokalt hälsoråd med företrädare för arbetsgivare och arbetstagarorganisationer vid myndigheter som är anslutna till hälsocentralen. Det lokala hälsorådet skall inom ramen för företagshälsovärdsavtalet och direktiv från Statshälsans styrelse, prioritera och fastställa inriktning av den hälsovård som bedrivs vid företagshälsocentralen.

Lokalt hälsoråd skall efter särskilt beslut i Statshälsans styrelse bestå av lägst 5 och högst 9 ledamöter. Från arbetsgivarsidan får härvid utses så många ledamöter att deras antal med ett understiger antalet arbetstagarledamöter.

Arbetsstagarledamöterna utser en av hälsorådets ledamöter att vara dess ordförande. För varje ledamot skall finnas en personlig ersättare. Utses icke ordförande enligt dessa regler utses ordförande av Statshälsans styrelse.

Arbetsgivarledamöterna utses av statens arbetsgivarverk eller av myndighet som arbetsgivarverket bestämmer. Arbetsstagarledamöterna utses av de arbetsstagarorganisationer som är parter i detta avtal eller del av sådan organisation som organisationen bestämmer.

7 §

För service och biträde i uppbyggnaden av företagshälsovård skall inom Statshälsan finnas särskilda servicecentraler tills vidare på de orter där statliga regionala företagshälsocentraler f. n. finns inrättade. Till varje sådan servicecentral bör vara knutet ett kansli.

8 §

Utöver vad som föreskrivs i 4—6 §§ och vad i övrigt parterna bestämmer vid inrättandet av Statshälsan skall Statshälsan själv besluta om sin inre organisation.

Företagshälsovårdsgrupper

9 §

För uppgiften att lämna Statshälsan förslag till beslut om frågor om prioritering och insatser gällande uppbyggnaden av företagshälsovård skall finnas företagshälsovårdsgrupper knutna som rådgivande organ till Statshälsan med företrädare för arbetsgivare och arbetsstagarorganisationer vid berörda myndigheter.

Parterna är ense om att företagshälsovårdens organisation på regional nivå bör ha en mer decentraliserad utformning än den nuvarande, bl. a. genom ett utökat antal regionala organ. Parterna är därför ense om att uppdra åt den utredning som avses i 12 §, punkt 1 att studera frågan om antalet företagshälsovårdsgrupper med utgångspunkt från en indelning som i huvudsak baseras på län.

Företagshälsovårdsgrupperna skall efter särskilt beslut av Statshälsan bestå av lägst 5 och högst 9 ledamöter. Från arbetsgiversidan får härvid utses så många ledamöter att deras antal med ett understiger antalet arbetsstagarledamöter.

Arbetsstagarledamöterna utser en av företagshälsovårdsgruppens ledamöter att vara dess ordförande. För varje ledamot skall finnas en personlig ersättare. Utses inte ordföranden enligt dessa regler utses denna av Statshälsans styrelse.

Arbetsgivarledamöterna utses av statens arbetsgivarverk eller av myndighet som arbetsgivarverket bestämmer. Arbetsstagarledamöterna utses av de arbetsstagarorganisationer som är parter i detta avtal eller del av sådan organisation som organisationen bestämmer.

Statshälsans finansiering

10 §

Statshälsans verksamhet skall såvitt gäller arbetstagare som omfattas av detta avtal finansieras genom medel som arbetsgivaren efter kollektivavtalsförhandling mellan parterna ställer till förfogande.

Parterna är ense om att Statshälsans finansiering bör grundas på en rullande treårsplan. Genom kollektivavtalsförhandlingar skall planen alltså årligen framskrivras så att den alltid omfattar tre år. Om särskilda skäl föreligger kan parterna därvid även överväga att göra avsättningar utöver gällande treårsplan.

För budgetåren 1980/81—1982/83 förbinder sig arbetsgivaren i enlighet med första stycket att för drift och utbyggnad av verksamheten tilldelas Statshälsan medel enligt följande treårsplan:

Budgetåret 1980/81   65 miljoner kr.

Budgetåret 1981/82   83 miljoner kr.

Budgetåret 1982/83   101 miljoner kr.

Med utgångspunkt från prisförhållandena januari 1979 avses dessa belopp omräknas utifrån förändringar i konsumentprisindex.

Protokollsanteckning:

Vid beräkning av medel i treårsplanen har ej beaktats ev. kostnader som kan uppkomma när verksamhet som f. n. bedrivs av s. k. särskilda hälsoråd inordnas i Statshälsans verksamhet.

Anställningsfrågor m. m.

11 §

Arbetstagare som vid Statshälsans inrättande har anställning hos nuvarande regionala och lokala hälsoråd skall erbjudas anställning i Statshälsan.

12 §

Parterna skall utse en gemensam arbetsgrupp som intill dess Statshälsan inrättas skall

1. utarbeta förslag angående företagsform, stiftelseurkund/motsvarande organisation och arbetsordning för Statshälsan.

2. bereda frågan om de allmänna anställningsvillkoren för dem som avses bli anställda i Statshälsan samt frågan om vem som bör företräda Statshälsan i förhandlingar i sådana frågor.

3. bereda personalfrågor i samband med avveckling av personal inom befintlig företagshälsovård.

4. genomföra inventering av nödvändiga ändringar i t. ex. gällande avtal och författningar.

Hemställen till regeringen

13 §

Statens arbetsgivarverk skall hemställa hos regeringen att den meddelar beslut av i huvudsak följande innebörd.

a) Bestämmelser som *dels* ger Statshälsan rätt att företräda staten som arbetsgivare vid sådan förhandling med allmän försäkringskassa som avses i 2 kap. 7 § andra stycket lagen (1962: 381) om allmän försäkring, *dels* ger Statshälsan de bemyndiganden som eljest kan behövas för att Statshälsan skall kunna bedriva sin verksamhet.

b) Bestämmelser om att förordningen (1976: 556) med instruktion för regionala och lokala hälsoråd skall upphöra att gälla 1 juli 1980.

c) Bestämmelser om att Statshälsan kostnadsfritt får överta utrust-

ning och inventarier vid nuvarande regionala och lokala hälsoråd och hälsocentraler samt viss utrustning och vissa inventarier vid SPN.

d) Bestämmelser om sådan ändring av förordningen (1976: 1062) om läkare för sjukvård eller företagshälsovård hos statsmyndigheterna att frågor om anställande av läkare m. m. före regeringens beslut skall ha underställts Statshälsan för samrådsyttrande.

14 §

Statens arbetsgivarverk skall vidare hemställa hos regeringen om att den, sedan Statshälsan har förhandlat med berörda myndigheter och därefter gjort framställning till regeringen i frågan, beslutar om åtgärder som behövs för att verksamhet, som f. n. omfattas av förordningen av den 28 oktober 1976 om särskilda hälsoråd hos vissa statsmyndigheter i lämplig organisatorisk form skall kunna inordnas i Statshälsans verksamhet.

Protokollsanteckning till 14 §:

I anslutning till frågan om att i Statshälsan inordna verksamhet som f. n. lyder under s. k. särskilda hälsoråd gör parterna följande gemensamma uttalande. Inordnande av verksamhet som avses i 14 § skall ske på sådant sätt att företagshälsovården för de anställda vid berörda myndigheter håller minst samma standard som före inordnandet. Särskild hänsyn skall tas till de speciella krav på företagshälsovård som verksamheten inom berörda myndigheter kan ställa.

Giltighetstid m. m.

15 §

Avtalet gäller endast under förutsättning att regeringen meddelar de bestämmelser som avses i 13 § och att parterna träffar överenskommelser i de frågor som förutsätts i avtalets 2, 5, 8, 9 och 12 §§.

Avtalet gäller t. v. med en uppsägningstid av ett år. Om avtalet efter det att Statshälsan inrättats upphör att gälla utan att ersättas av nytt avtal skall Statshälsan avvecklas i enlighet med stiftelseurkunden/motsvarande och staten äga rätt att överta Statshälsans tillgångar och förpliktelser.

16 §

Förhandling som förutsätts enligt 10 och 15 §§ i detta avtal föres under fredsplikt.

17 §

Avtalet sluts under förbehåll om regeringens godkännande.

Stockholm 1979-02-19

Statens arbetsgivarverk

K-L Ugglå

Statsanställdas förbund

Curt Persson

Centralorganisationen SACO/SR

Per Gothefors

TCOs statstjänstemannasektion (TCO-S)

Rune Larsson

STATENS ARBETSGIVARVERK

Avtal
1979-02-19*Bilaga 3***Avtal om statens arbetsmiljönämnd**

1 §

Parterna inrättar 1979-07-01 en ny partssammansatt nämnd, statens arbetsmiljönämnd.

2 §

Nämndens huvuduppgift är att främja utveckling och övergripande samordning av arbetsmiljöverksamhet inbegripet företagshälsovård inom statsförvaltningen. Nämndens huvudsakliga uppgifter är att

- verka för att arbetsmiljöfrågor inom statsförvaltningen handläggs på ett ändamålsenligt och planmässigt sätt och därvid beakta förhållandena inom arbetslivet i övrigt
- följa och föreslå forskning och utveckling inom arbetsmiljöområdet
- stödja utveckling inom företagshälsovårdsområdet inom statsförvaltningen främst genom samarbete med den organisation för företagshälsovård varom parterna enats
- verka för att uppgifter om olycksfall, tillbud eller arbetsmiljörisker vid statliga arbetsplatser insamlas, sammanställs och bearbetas
- utfärda anvisningar för tillämpning av kollektivavtal inom arbetsmiljöområdet om parterna i avtalet är ense om anvisningarna samt i övrigt utfärda allmänna riktlinjer inom arbetsmiljöområdet varom parterna i detta avtal är ense.
- bistå myndigheter i uppbyggnaden av ett effektivt skyddsarbete
- vara fackansvarigt organ för utbildningen inom arbetsmiljöområdet
- utge information inom arbetsmiljöområdet
- i samverkan med berörda myndigheter verka för att skyddsombud och annan personal som har att handlägga frågor om arbetsmiljön utbildas och instrueras
- i nära samarbete med myndigheter och fackliga organisationer planmässigt identifiera och utarbeta förslag till lösningar på generella arbetsmiljöproblem samt motverka uppkomsten av nya
- yttra sig över myndigheternas ansökningar om bidrag för arbetsmiljöutbildning från arbetarskyddsfonden

3 §

Statens arbetsgivarverk skall hos regeringen hemställa om att den utfärdar bestämmelser som ger nämnden rätt att från myndigheter inhämta de uppgifter som behövs för dess verksamhet.

4 §

Nämnden äger fatta för verksamheten erforderliga beslut. Nämnden består av sexton ledamöter. Av dessa utser statens arbetsgivarverk (SAV) åtta, Statsanställdas förbund (SF) och TCO:s statstjänstemannasektion (TCO-S) vardera tre samt SACO/SR två. För varje ledamot utses enligt samma grunder en personlig suppleant. Ledamot och suppleant utses för en tid av två år.

Nämnden utser inom sig ordförande, förste och andre vice ordförande.

Nämnden sammanträder på kallelse av ordföranden. Nämnden är beslutsför när lika många ledamöter eller suppleanter från arbetsgivar- sidan och arbetstagar- sidan är närvarande, dock minst fyra från vardera sidan. Som nämndens beslut gäller den mening varom de flesta förenar sig.

Vid nämndens sammanträden skall föras protokoll som justeras av ordföranden och två andra ledamöter.

Nämnden sammanträder i regel en gång per månad och i övrigt när ordföranden finner det påkallat eller då minst hälften av ledamöterna så begär.

5 §

Vid nämnden skall finnas ett beredningsutskott med huvudsaklig upp- gift att bereda ärenden inför nämndens behandling. I utskottet ingår högst tre representanter från arbetstagarorganisationerna och högst tre representanter för arbetsgivaren samt kanslichefen. Parternas represen- tanter skall utses bland nämndens ledamöter och suppleanter.

Nämnden kan utse särskilda utskott för speciella frågor.

6 §

Till nämndens förfogande skall finnas ett kansli.

Anmärkning:

Det har förutsatts att för nämndens verksamhet erforderlig administ- ration tillhandahålls av arbetsgivaren. Nämnden förutsätts årligen över- lämna till arbetsgivaren petitaunderlag för kommande budgetår.

Hemställan till regeringen

7 §

Statens arbetsgivarverk skall hemställa hos regeringen att den med- delar bestämmelser om att personal som av arbetsgivaren anställs för att tjänstgöra vid nämndens kansli skall anställas efter förslag av nämnden.

Protokollsanteckning:

Bestämmelserna i 7 § ersätter bestämmelserna i avtal om förhand- lingsordning i frågor om tillsättning av vissa tjänster hos staten och MBL om information och förhandling i tjänstetillsättningsärende.

Giltighetstid

8 §

Detta avtal som från arbetsgivarverkets sida sluts under förbehåll om regeringens godkännande gäller från och med 1979-07-01 tills vidare med tre månaders uppsägningstid. Samtidigt med detta avtals ikraftträdande skall avtalet 1972-10-30 om statens arbetsmiljönämnd upphöra att gälla.

Stockholm 1979-02-19

Statens arbetsgivarverk

K-L Uggla

Statsanställdas förbund

Curt Persson

Centralorganisationen SACO/SR

Per Gothefors

TCOs statstjänstemannasektion (TCO-S)

Rune Larsson